

Asia: VN/13128/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Näkemyksenne kuntouttavasta työtoiminnasta annettuun lakiin esitetyistä muutoksista?

Muutosesityksen mukaan aktivointisuunnitelmia tehtäisiin jatkossa vain sellaisille henkilöille, jotka saavat toimeentulotukea työttömyyden perusteella. Muutosta on pidettävä siinä mielessä kannatettavana, että sillä pyritään keventämään hallinnollista työtä ja siirretään painopistettä mekaanisesta aktivointisuunnitelmien laatimisesta kohti tarveharkintaista monialaisten työllistymissuunnitelmien laatimista. Tällöin verkoston kokoaminen kohdentuu enemmän niille henkilöille, jotka siitä oikeasti hyötyvät. Lain mahdollinen muuttuminen ei muuta asiakkaiden palveluntarvetta, jota kuntouttavalla työtoiminnalla pyritään kohtaamaan. Monialaisten työllistymissuunnitelmien määrä lisääntyisi, kun aktivointisuunnitelmia tehdään vähemmän.

Monialaisiin työllistymissuunnitelmiin tarvitaan niin ikään hyvinvointialueen edustus, usein jopa laajemmin kuin aktivointisuunnitelmiin (terveydenhoitaja yms.). Hyvinvointialueet eivät ole pystyneet resursoimaan riittävästi henkilöstöä aktivointisuunnitelmien laatimiseen, joten varsinaiset säästöt lakimuutoksen myötä jäävät vielä teoreettisiksi, eikä lakimuutos vaikuta hyvinvointialueen mahdollisuuteen lisätä resursseja monialaiseen yhteistyöhön. Tämä voi yhdessä alueellisesti vaihtelevien TYM-asiakkuuskriteerin kanssa johtaa tilanteeseen, että työttömyysetuudella oleva ja sekä työvoimapalveluja että sosiaalipalveluja tarvitseva asiakas jää tarvitsemiensa palvelujen ulkopuolelle.

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista työttömiin?

Pyrittäessä eroon kaavamaisista kriteereistä on työttömyyden keston tavoin myös toimeentulotuki asiakkaan pääasiallisena toimeentulona kaavamainen aktivointiyhteistyön kriteeri, joka ei ota huomioon asiakkaan palvelutarvetta. Monialaisten suunnitelmien tarpeen lisääntyminen voi viivästyttää lisää joillakin asiakkailla pääsyä kuntouttavaan työtoimintaan. Työnhakijat, jotka eivät ole toimeentulotukiasiakkaina, mutta eivät esim. työkyvyttömyyden vuoksi kykene osallistumaan työllistymistä edistäviin palveluihin, eivät ole TYM-asiakkaina. Tämän vuoksi osa asiakkaista voisi

jäää kokonaan tarvitsemansa palvelun ulkopuolelle. Kuntouttavan työtoiminnan sijaan osalle asiakkaita tulisi tarjota sosiaalista kuntoutusta asiakaan palveluntarpeen perusteella.

Näkemyksenne esityksen vaikutuksista viranomaisten toimintaan?

Muutoksen tavoitteena on vähentää viranomaiskuluja aktivointisuunnitelmien tarvetta vähentämällä ja on todettu, että hyvinvointialueilla on nykyisillä resursseilla haasteellista toteuttaa kuntouttavaa työtoimintaa riittävässä määrin. Toki kuntouttavan työtoiminnan määriin vaikuttaa myös se, että kuntouttava työtoiminta ei enää suoraan vaikuta kuntien työttömyysturvan maksuosuuksiin. Kuitenkin asiakkaiden ohjautuminen TYM-yhteistoimintamallin piiriin lisää myös sosiaali- ja terveydenhuollon ja Kelan resurssien tarvetta. Myös Kela on osa monialaista verkostoa ja tämä jää esityksessä vähälle huomiolle.

Työvoimaviranomaisen työmäärän näkökulmasta relevanttia muutoksessa on sujuva tiedon saanti viranomaisten kesken ja se, että muutos saattaa lisätä ohjausta työnhaun käynnistämiseen ja sitäkin kautta työmäärään lisääntymiseen työvoimaviranomaisten palveluissa.

Näkemyksenne esityksen taloudellisista vaikutuksista?

Muutoksen vaikutus valtion rahoitukseen olisi suuruudeltaan noin -0,01 prosenttia kokonaisrahoituksesta, joka vaikuttaa melko maltilliselta talousvaikutukselta ottaen huomioon muutokseen liittyvät riskit.

Yleistä lausuttavaa esitysluonnoksesta.

-

Niemelä Teemu
Rauman kaupunki